

Kaplan & Nohejl
Advokátní kancelář
Opletalova 1525/39, 110 00 Praha 1
tel.: +420 277 779 031, fax: +420 277 779 030
e-mail: akkn@akkn.cz, www.akkn.cz

Právní stanovisko

k otázce bezdůvodného obohacení za užívání vodohospodářské infrastruktury

Autor: Kaplan & Nohejl, advokátní kancelář s.r.o.
IČO: 032 35 858
se sídlem Opletalova 1525/39, 110 00 Praha 1
společnost zapsaná v OR vedeném u Městského soudu v Praze, oddíl C,
vložka 229078

Toto právní stanovisko je zpracováno dle stavu ke dni: 31.12.2022

Kaplan & Nohejl, advokátní kancelář s.r.o., se sídlem Opletalova 1525/39, 110 00 Praha 1, společnost zapsaná v OR vedeném u Městského soudu v Praze, oddíl C, vložka 229078, IČ: 032 35 858, DIČ: CZ 03235858

Mgr. Tomáš Kaplan, advokát, ev. č. ČAK 9160, Mgr. Lukáš Nohejl, advokát, ev. č. ČAK 9656
Bankovní spojení: UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., č.ú. 2110522431/2700, IBAN: CZ36 2700 0000 0021 1052 2431 SWIFT: BACX CZ
PP

Vodohospodářské sdružení Turnov

IČO: 492 95 934

se sídlem Antonína Dvořáka 287, 511 01 Turnov

k rukám Ing. Milana Hejduka, ředitele svazku

Praha, 9. ledna 2023

Věc: Právní stanovisko k otázce bezdůvodného obohacení za užívání vodohospodářské infrastruktury

I. Úvod

1. **Kaplan & Nohejl, advokátní kancelář s.r.o.**, se sídlem Opletalova 1525/39, 110 00 Praha 1, společnost zapsaná v OR vedeném u Městského soudu v Praze, oddíl C, vložka 229078, IČO: 032 35 858, DIČ: CZ 03235858, **zastoupená Mgr. Lukášem Nohejlem, advokátem, ev. č. ČAK 09656**, jakožto společnost oprávněná poskytovat právní služby v České republice tímto k žádosti Klienta poskytuje následující právní stanovisko a rozbor dané problematiky.
2. **Předmětem tohoto právního stanoviska je zejména posouzení otázky vzniku nároku na vydání bezdůvodného obohacení za užívání vodohospodářské infrastruktury, a to v intencích velmi specifické situace, jež vznikla při provozování vodohospodářského majetku na území (regionu) působnosti VHS Turnov.**
3. **Zkratky, pojmy a definice:** V tomto právním stanovisku mají použité pojmy význam definovaný níže, jinak význam obvyklý, s přihlédnutím ke kontextu jejich užití. Vybrané pojmy jsou za účelem zvýšení srozumitelnosti a zestručnění tohoto právního stanoviska nahrazeny zkratkami, které jsou rovněž definovány níže.

Pojem/zkratka:	Definice:
„AKKN“	znamená Kaplan & Nohejl, advokátní kancelář s.r.o., se sídlem Opletalova 1525/39, 110 00 Praha 1, společnost zapsaná v OR vedeném u Městského soudu v Praze, oddíl C, vložka 229078, IČO: 032 35 858, DIČ: CZ 03235858
„NOZ“	znamená zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění
„ZVK“	znamená zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, v platném znění
„Klient“ nebo „VHS Turnov“	znamená Vodohospodářské sdružení Turnov, IČO: 492 95 934, se sídlem Antonína Dvořáka 287, 511 01 Turnov
„SČVK“ nebo „provozovatel“	znamená Severočeské vodovody a kanalizace, a.s., IČO: 490 99 451, se sídlem Teplice, Přítkovská 1689, PSČ 41550

„město Semily“	znamená Město Semily, IČO: 002 76 111, se sídlem Husova 82, 513 01 Semily
„VHI města Semily“	znamená vodohospodářskou infrastrukturu ve vlastnictví města Semily, spočívající v mechanicko-biologické čistírně odpadních vod (pozemky, stavby, technologie) v katastrálním území Bítouchov u Semil, 3 kanalizačních stok v katastrálním území Semily (v ulici 3. května - stoka A; v ulici Sokolská - stoka A VI; v ulicích Lhotecká, Nádražní, Bořkovská - stoka C), a čerpací stanice v kat. úz. Bítouchov u Semil (pozemek, vč. stavby)
„VHI VHS Turnov“	znamená vodohospodářskou infrastrukturu (vodovody, kanalizace, úpravny vody, čistírny odpadních vod, vodojemy a dalších infrastrukturní zařízení) ve vlastnictví VHS Turnov nebo vodohospodářský majetek, k němuž má VHS Turnov jiný užívací titul, přičemž VHS Turnov vlastní mimo jiné i cca 95% vodohospodářského majetku na území města Semily
„Koncesní smlouva“	znamená Smlouva o provozu vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu VHS Turnov, uzavřená dne 26.11.2020 mezi VHS Turnov a SČVK
„právní stanovisko“	znamená toto právní stanovisko a rozbor

II. Podklady a dokumenty předané Klientem ke zpracování právního stanoviska

4. Klientem byly za účelem zpracování tohoto právního stanoviska předloženy následující listiny, doklady a další dokumenty:
 - 4.1. Koncesní smlouva (Smlouva o provozu vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu VHS Turnov, uzavřená dne 26.11.2020 mezi VHS Turnov a SČVK)
 - 4.2. Rozhodnutí Městského úřadu Semily (odbor životního prostředí) ze dne 1.4.2022, č.j. ŽP/1440/22/VH-231/7-R 56
 - 4.3. Výpočet (kalkulace) cen pro vodné a cen pro stočné pro kalendářní rok 2022
 - 4.4. Právní stanovisko zpracované společností Deloitte Legal s.r.o., advokátní kancelář ze dne 10.11.2022
 - 4.5. Znalecký posudek č. 119-41/2021, vypracovaný dne 20.9.2021 společností PROVOD - inženýrská společnost, s.r.o.

- 4.6. Znalecký posudek č. 122-44/2021, vypracovaný dne 20.12.2021 společností PROVOD - inženýrská společnost, s.r.o.
- 4.7. Vyjádření (stanovisko) Ing. Aleše Kendíka, náměstka pro řízení sekce vodního hospodářství Ministerstva zemědělství ČR, ze dne 1.9.2022, č.j. MZE-47845/2022-15132
- 4.8. Dopis SčVK adresovaný městu Semily ze dne 7.9.2022
- 4.9. Dopis města Semily adresovaný Ministerstvu zemědělství ČR (Ing. Aleši Kendíkovi, náměstkovi pro řízení sekce vodního hospodářství) ze dne 7.10.2022
- 4.10. Dopis města Semily adresovaný SčVK ze dne 7.10.2022
- 4.11. Dopis města Semily adresovaný VHS Turnov ze dne 21.11.2022
- 4.12. Výpis usnesení Rady sdružení VHS Turnov č. 10/2022
- 4.13. Výpis usnesení Rady sdružení VHS Turnov č. 15/2022
- 4.14. Další popisné informace sdělené Klientem prostřednictvím e-mailové pošty

III. Zadání

5. Právní stanovisko je zaměřeno na zodpovězení následujících dotazů Klienta, které tvoří jeho zadání:
- 5.1. Vzniká na straně VHS Turnov bezdůvodné obohacení za užívání VHI města Semily (zejména za období od 1.4.2022 do 31.12.2022), kdy VHS Turnov nemá k VHI města Semily platný právní titul a současně je VHI města Semily provozována společností SčVK na základě institutu veřejné služby dle ustanovení § 22 odst. 2 ZVK. ?
- 5.2. Pokud na straně VHS Turnov vzniklo/vzniká bezdůvodné obohacení za užívání VHI města Semily, jaká je jeho výše, příp. jak jeho výši vypočítat?

IV. Východiska

6. Dopisem ze dne 21.11.2022 město Semily vyzvalo VHS Turnov k vydání bezdůvodného obohacení ve výši 3 420 000,- Kč za užívání VHI města Semily v období od 1.4.2022 do 31.12.2022, přičemž tento svůj nárok opřelo o tvrzení, že VHS Turnov nemá k VHI města Semily platný právní titul, avšak z tohoto majetku nadále vybírá pachtovné dle Koncesní smlouvy od provozovatele SčVK.¹

¹ Právní argumentace AKKN k této záležitosti je uvedena v odstavcích 9. až 11. tohoto právního stanoviska, přičemž je spolehlivě vyvráceno, že by VHS Turnov vybíralo z VHI města Semily pachtovné dle Koncesní smlouvy od provozovatele SčVK.

7. Institut bezdůvodného obohacení spadá do kategorie soukromého práva. Jeho základní úpravu nalezneme v ustanovení § 2991 odst. 1 NOZ, které uvádí, že kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil. Demonstrativní výčet jednotlivých případů bezdůvodného obohacení je potom uveden v ustanovení § 2991 odst. 2 NOZ. Bezdůvodně se obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám.
8. Nárok na vydání bezdůvodného obohacení vychází z těchto obecných předpokladů: bezdůvodnost, obohacení, ochuzení a nexus (vztah příčinné souvislosti) mezi nimi. Aplikujeme-li výše uvedené předpoklady pro vznik nároku na vydání bezdůvodného obohacení na posuzovanou situaci, jež vznikla při provozování vodohospodářského majetku na území (regionu) působnosti VHS Turnov, **docházíme závěru, že nemohlo dojít k bezdůvodnému obohacení VHS Turnov na úkor města Semily,** a to z níže uvedených důvodů.

V. Právní stanovisko

9. VHS Turnov užívalo VHI města Semily na základě Smlouvy o nájmu nemovitých věcí ze dne 7.1.2016 (dále jen „**Nájemní smlouva**“).² Tento infrastrukturní majetek byl rovněž předmětem Koncesní smlouvy uzavřené mezi VHS Turnov a provozovatelem SčVK. Dne 31.3.2022 došlo k ukončení platnosti Nájemní smlouvy, a tedy VHI města Semily byla ze strany Klienta řádně předána zpět městu Semily jakožto vlastníkově tohoto majetku. Provozovatel SčVK s ohledem na ukončení Nájemní smlouvy mezi VHS Turnov a městem Semily ukončil provozování tohoto infrastrukturního majetku ke dni 31.3.2022, o čemž mimo jiné písemně informoval příslušný vodoprávní úřad. Jelikož město Semily nemělo od 1.4.2022 zajištěn provoz VHI města Semily v souladu se ZVK, dne 1.4.2022 Městský úřad Semily (odbor životního prostředí) nařídil předběžným opatřením povinnost veřejné služby provozování tohoto majetku podle § 22 ZVK provozovateli SčVK. Povinnost veřejné služby provozování byla následně uložena do 31.12.2022 navazujícím meritorním rozhodnutím shora uvedeného vodoprávního úřadu ze dne 6.5.2022 pod č.j. ŽP/2212/22/VH-231/2-R 85.
10. Vzhledem ke skutečnosti, že k 31.3.2022 došlo k zániku Nájemní smlouvy mezi VHS Turnov a městem Semily, k témuž dni přestala být VHI města Semily předmětem dalšího právního vztahu (de facto podnájmu) dle Koncesní smlouvy.³ VHI města Semily není od 1.4.2022 jakkoliv užívána ze strany VHS Turnov, neboť tento infrastrukturní majetek byl řádně předán zpět městu Semily jako vlastníkově. VHI města Semily rovněž není od 1.4.2022 provozována na základě Koncesní smlouvy společností SčVK, neboť tento provozovatel ukončil provozování předmětného majetku ke dni 31.3.2022. Společnost SčVK provozuje VHI města Semily od 1.4.2022 na základě rozhodnutí příslušného vodoprávního úřadu (uložené povinnosti veřejné služby dle § 22 ZVK).
11. Koncesní smlouva předpokládá, že rozsah provozovaného infrastrukturního majetku bude v čase (po dobu platnosti smlouvy) měněn, a to nejen v důsledku přírůstků nových zařízení (např. investiční výstavbou), ale též i úbytků provozované infrastruktury (zničení, pozbytí vlastnictví či užívacího práva Klienta z jiného titulu). Nájemné (resp. pachtovné) dle Koncesní smlouvy je platbou za dočasné užívání a požívání propachtované věci (soboru vodohospodářského infrastrukturního majetku)

² Jsme toho názoru, že předmětný závazkový vztah mezi VHS Turnov a městem Semily byl pojmově (definičně) pachtem (nikoliv nájmem) a ve vztahu ke Koncesní smlouvě se de facto jednalo o podpachtovní smlouvu týkající se VHI města Semily. Nicméně tato skutečnost nemá žádný vliv na právní důsledky, jakož ani na závěry tohoto právního stanoviska.

³ Dle ust. § 2215 odst. 3 NOZ lze užívací právo třetí osobě zřídit jen na dobu nájmu věci; k odchýlnému ujednání se nepřihlíží. Podnájem tedy zaniká vždy nejpozději s nájmem (obdobě jiným odvozeným právem).

v souladu s Koncesní smlouvou. Jestliže VHI města Semily není od 1.4.2022 předmětem Koncesní smlouvy, nelze přijmout závěr, že nájemné (pachtovné) uhrazené provozovatelem SČVK ve prospěch VHS Turnov bylo zapláceno též za užívání a požívání VHI města Semily. Společnost SČVK provedla v rozhodném období úhradu nájemného (pachtovného) pouze za majetek, který skutečně provozovala dle Koncesní smlouvy. V této souvislosti dlužno poznamenat, že nájemné (resp. pachtovné) dle Koncesní smlouvy za příslušný kalendářní rok je stanoveno za celý soubor provozovaného infrastrukturního majetku, nikoliv za konkrétní věc nebo dílčí část.

12. Lze tedy shrnout, že od 1.4.2022 VHS Turnov nemá v držení VHI města Semily, tento majetek nijak neužívá, nemá z něho žádný majetkový prospěch (v podobě nájemného či pachtu), když tento majetek není předmětem Koncesní smlouvy s provozovatelem SČVK. Právní argumentace ohledně bezdůvodného obohacení na straně VHS Turnov, uvedená v dopisu města Semily ze dne 21.11.2022, není s ohledem na shora uvedené správná, neboť jsou pojmově vyloučeny základní předpoklady pro vznik tohoto nároku dle obecně závazných právních předpisů. V této souvislosti nutno podotknout, že k bezdůvodnému obohacení nedochází ani na straně společnosti SČVK, která od 1.4.2022 provozuje VHI města Semily na základě rozhodnutí o povinnosti veřejné služby dle § 22 ZVK, kdy právním důvodem k užívání tohoto infrastrukturního majetku je rozhodnutí příslušného vodoprávního úřadu.
13. Při posuzování předmětné záležitosti je nezbytné aplikovat též regulaci obsaženou v ustanovení § 6 NOZ, která představuje generální klauzuli, jež se hlásí k poctivosti coby obecnému právnímu principu ovládajícímu celý právní řád. Princip poctivosti se promítá též do výkonu věřitelova práva na plnění. Ustanovení § 6 odst. 2 NOZ přímo zakazuje, aby někdo měl prospěch ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu. Nikdo nesmí těžit ani z protiprávního stavu, který vyvolal nebo nad kterým má kontrolu. Jednání, jímž se někdo snaží těžit z vlastní nepoctivosti, se počítá mezi případy zneužití práva. V poměrech posuzované věci je zcela zřejmé, že město Semily jakožto vlastník infrastrukturního majetku (VHI města Semily) nezajistil jeho plynulý a bezpečný provoz v souladu se ZVK⁴, čímž došlo k protiprávnímu stavu a ohrožení veřejného zájmu. Z tohoto důvodu příslušný vodoprávní úřad zahájil řízení z moci úřední ve věci uložení povinnosti veřejné služby podle § 22 ZVK. V této souvislosti dlužno podotknout, že město Semily mělo dostatek času na zajištění řádného provozování předmětného infrastrukturního majetku v souladu se zákonem, a to včetně možnosti prodloužení Nájemní smlouvy s VHS Turnov (viz usnesení Rady sdružení VHS Turnov č. 10/2022). Jestliže město Semily vyvolalo shora popsany protiprávní stav, resp. od samého počátku mělo nad ním plnou kontrolu, vznesený nárok na vydání bezdůvodného obohacení je dle našeho právního názoru v rozporu s ust. § 6 NOZ a lze jej kvalifikovat jako zjevný případ zneužití práva, který dle ust. § 8 NOZ nepožívá právní ochrany.
14. Vzhledem k tomu, že v posuzované věci nejsou naplněny obecné předpoklady ani znaky jednotlivých dílčích skutkových podstat, bezdůvodné obohacení VHS Turnov na úkor města Semily je dle našeho právního názoru pojmově vyloučeno. Z tohoto důvodu nepodáváme bližší právní rozbor ohledně výpočtu výše bezdůvodného obohacení. Krátce si však dovoluujeme uvést poznámku k následující záležitosti. Město Semily ve svém dopisu ze dne 21.11.2022 uvádí tvrzení, že bezdůvodné obohacení nespočívá pouze ve finančním plnění, které za pacht VHI města Semily VHS Turnov údajně získává, nýbrž v obvyklé hodnotě, kterou by VHS Turnov objektivně získat mohl, tj. výše úplaty za užívání VHI města Semily by měla odpovídat výši obvyklého pachtovného (zjištěného znaleckým posudkem). Tato právní argumentace není správná z následujících důvodů. Platné právní předpisy v oblasti cenotvorby vodného a stočného upravují maximální výši pachtovného (nájemného) a jeho

⁴ Dle ust. § 8 odst. 1 ZVK platí, že vlastník vodovodu nebo kanalizace je povinen zajistit jejich plynulý a bezpečný provozování, vytvářet rezervu finančních prostředků na jejich obnovu a dokládat jejich použití pro tyto účely.

složení, jež lze kalkulovat do ceny. Jinými slovy řečeno, pachtovné (nájemné), jakožto ekonomicky oprávněný náklad, může, ale též nemusí být zahrnuto do regulovaných cen. Příslušné cenové předpisy tedy nezakládají vlastníkům vodohospodářské infrastruktury právní nárok na pachtovné (nájemné) v maximální možné výši, ani neukládají, že pachtovné (nájemné) musí být povinně kalkulováno do ceny vodného a stočného.

15. Závěrem dlužno podotknout, že s ohledem na právní složitost celé věci je třeba volit maximálně obezřetný a opatrný přístup, přičemž členové orgánů VHS Turnov by měli při řešení tohoto případu jednat v souladu s péčí řádného hospodáře, jinak by bylo možné dovodit též jejich osobní odpovědnost. Budou-li právní stanoviska dotčených stran odlišná a sporná, nezbude než předložit věc k rozhodnutí příslušnému soudu České republiky.

VI. Závěr

16. Dle našeho právního názoru:

16.1. Dne 31.3.2022 došlo k zániku Nájemní smlouvy mezi VHS Turnov a městem Semily, k čemuž dne přestala být VHI města Semily předmětem dalšího právního vztahu (de facto podnájmu) dle Koncesní smlouvy.

16.2. VHI města Semily není od 1.4.2022 jakkoliv užívána ze strany VHS Turnov, neboť užívací právo k tomuto infrastrukturnímu majetku zaniklo zánikem nájemní smlouvy, majetek byl řádně předán zpět městu Semily jako vlastníkově a nedochází ani k jeho faktickému užívání ze strany VHS Turnov.

16.3. VHI města Semily rovněž není od 1.4.2022 provozována na základě Koncesní smlouvy společností SČVK, neboť tento provozovatel ukončil provozování předmětného majetku ke dni 31.3.2022.

16.4. K bezdůvodnému obohacení nedochází ani na straně společnosti SČVK, která od 1.4.2022 provozuje VHI města Semily na základě rozhodnutí příslušného vodoprávního úřadu (uložené povinnosti veřejné služby dle § 22 ZVK).

16.5. Jelikož od 1.4.2022 VHS Turnov nemá v držení VHI města Semily, tento infrastrukturní majetek nijak neužívá, nemá z něho žádný majetkový prospěch (v podobě nájemného či pachtu), když tento majetek není předmětem Koncesní smlouvy s provozovatelem SČVK, bezdůvodné obohacení VHS Turnov na úkor města Semily je pojmově vyloučeno, neboť v posuzované věci nejsou naplněny obecné předpoklady ani znaky jednotlivých dílčích skutkových podstat.

16.6. Příslušné cenové předpisy nezakládají vlastníkům vodohospodářské infrastruktury právní nárok na pachtovné (nájemné) v maximální možné výši, ani neukládají, že pachtovné (nájemné) musí být povinně kalkulováno do ceny vodného a stočného.

16.7. Nedojde-li ke změně východisek tohoto stanoviska platí výše uvedené závěry přiměřeně i pro právní vztah mezi VHS Turnov a městem Semily v kalendářním roce 2023.

VII. Výhrady

17. Toto právní stanovisko bylo sepsáno na žádost Klienta a reflektuje pouze informace obsažené v Klientem předaných dokumentech, dokladech a jiných listinách či elektronických souborech, informace Klientem výslovně sdělené a informace veřejně dostupné, jejichž zdroje jsou v právním

stanovisku citovány. AKKN nenese odpovědnost za správnost ani úplnost informací, poskytnutých a použitých při zpracování tohoto právního stanoviska a upozorňuje Klienta, že k vypracování právního stanoviska byly použity právě a pouze informace a zdroje v něm citované.

18. Toto právní stanovisko bylo vypracováno podle stavu právního řádu České republiky a přímo použitelných nařízení Evropské unie platného ke dni jeho vydání, resp. ke dni případně uvedenému v tomto právním stanovisku nebo v užitém zdroji informací, který toto stanovisko cituje. AKKN není a nemůže být odpovědna za budoucí novelizace a jiné změny právní úpravy a regulace, změny výkladu vyšších soudů ve vztahu k předmětu tohoto právního stanoviska či jiné závazné interpretační změny ve vztahu k aplikovaným právním předpisům.
19. AKKN nemůže zaručit, že po vydání tohoto právního stanoviska nedospěje příslušný soud, rozhodčí či správní orgán či jiný pověřený orgán k odchylným závěrům a neza ujme jiný či opačný právní názor, než AKKN v tomto právním stanovisku.
20. Toto právní stanovisko bylo zpracováno výlučně pro interní potřebu Klienta a jako celek ani jeho části nesmí být dále použito, předáno, kopírováno, citováno či jinak sdíleno bez předchozího písemného souhlasu AKKN.
21. Toto stanovisko se nezabývá žádnou z otázek v něm výslovně neřešených, zejména nikterak závazně nehodnotí povahu právnických osob a jiných entit v něm zmíněných a/nebo formální náležitosti dotčených smluvních a jiných dokumentů – vyjma případů, kdy je takové hodnocení jeho výslovnou součástí. Případným souhlasem s poskytnutím tohoto právního stanoviska nebo jeho části třetí osobě nepřijímá AKKN žádnou odpovědnost ani závazek vůči takové třetí osobě.

Mgr. Lukáš Nohejl, advokát
Kaplan & Nohejl, advokátní kancelář, s.r.o.